

A Famosi Községi Óvoda Pedagógiai Programja

**A farmosi Községi Óvoda
Pedagógiai Programja**

AZ ÓVODA JOGI STÁTUSA, ADATAI:

Az intézmény megnevezése:	Óvoda
Az intézmény egyedi elnevezése:	Községi Óvoda
OM azonosító szám:	033049
Székhelye, telefonszáma:	2765 Farnos Béke u. 1. Tel.: 53 / 390 - 004 farmosovi@freemail.hu
Az intézmény működési területe:	Farnos község közigazgatási területe
Az óvoda alapító okiratának száma:	81 /2017. (05. 30.)
Az alapító okiratban megfogalmazott alaptevékenysége, feladata:	az óvoda a gyermek 3 éves korától – valamint az NKt 8.§ (1) bekezdésében meghatározottak szerint - a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény
Az intézmény gazdálkodási jogköre:	önállóan működő költségvetési szerv
Az intézmény alapítójának és fenntartójának neve, székhelye, telefonszáma:	Községi Önkormányzat Farnos Farnos, Fő tér 1. Tel.: 53 / 390 – 001
Az óvodai férőhelyek száma:	125 fő
Az óvodai csoportok száma:	5 csoport

1. BEVEZETŐ

Köszöntjük a szülőket, akiknek gyermekei Pedagógiai Programunk szellemében nevelkednek intézményünkben. Köszöntjük mindazokat, akik érdeklődnek munkánk iránt és elolvassák pedagógiai programunkat: tanító kollégáinkat, más intézményekben dolgozó óvónő kolléganőinket, a községünkben élő gyermekek nevelésében aktívan közreműködő művelődési, egészségügyi közigazgatási dolgozókat és mindenkit, aki érdeklődéssel veszi kezébe programunkat.

Óvodánkban a pedagógiai munka, Nagy Jenőné: „Óvodai nevelés a Művészetek eszközeivel” választható program, adaptált változata alapján folyik.

A helyi pedagógiai programot 1999-ben vezettük be az óvónők egyöntetű választása szerint, az önkormányzat jóváhagyásával.

Pedagógiai munkánk megújulását, fejlődési lehetőségét látjuk e program megvalósításában, mert a feladatvégzés során okos szeretetben, érzelmi biztonságban, humorral teli szabad alkotó légkörben, sok szép művészeti élménnyel telítődve fejlődhetnek a gyermekek, kiemelt hangsúlyt fektetve az őket körülvevő esztétikus környezet megteremtésére.

Farmos, 2018. okt. 1.

Az óvoda vezetősége

HELYZETKÉP AZ ÓVODÁNKRÓL

- Intézményünk Farmos község Önkormányzatának egyetlen óvodája, szakmailag önálló nevelési intézmény, önálló munkáltatói jogkörrel. A gazdálkodási feladatokat a fenntatóval közösen végezzük, szabályzatban rögzítetteknek megfelelően.
- A szülők felvételi igényeit kielégítve – az egyenlő hozzáférés biztosításával - , intézményünkben zajlik a felvételt nyert gyermekek óvodai nevelése. Pedagógiai munkánk során fontos feladat a hátrányos helyzetű gyermekek nevelése, akik jelentős számban élnek gyermekeink között.
- A pedagógiai munkát logopédus, gyógypedagógus, valamint a körzeti nevelési tanácsadó munkatársai segítik. A gyermekek egészségügyi gondozását óvodaorvos, fogorvos, védőnő látják el szerződés alapján, külső munkatársként.
- A gyermekvédelmi feladatok ellátása tervezett keretek között folyik, a gyermekvédelmi megbízott óvodapedagógus, a családsegítő- gyermekvédelmi szolgálat és az önkormányzat gyámügyi előadója segítségével.
- Nevelési munkánk során kiemelt helyen szerepel a játék, a vers-mese, az ének-zene, énekes - játék és a rajzolás - mintázás - kézi munka. Ezért végezzük munkánkat, Nagy Jenőné: „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című programja alapján elkészített, helyi pedagógiai program szerint.
- Az óvodánkban működő 5 csoport, az egy telken lévő 2 épületben helyezkedik el. A két épületet egy szépen gondozott udvar veszi körül, melynek felszereltségét folyamatosan bővítjük. Óvodánk udvarának felszerelése, épületeinek berendezése a gyermekek kényelmét és biztonságát szolgálja, biztosítva egészségük megőrzését, fejlődését. Épületeinket harmóniát árasztó színek, formák és anyagok díszítik, melyek jól felszereltek és folyamatosan karbantartottak.
- A helyi pedagógiai program gyakorlati megvalósításához szükséges tárgyi felszerelések, eszközök felsorolását a program **7.2.** pontja tartalmazza „Tárgyi feltételek” címszó alatt.

SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Óvodapedagógusi álláshelyek száma: 11

Óraadó pedagógusok száma: 3
1 logopédus
1 gyógypedagógus
1 konduktor

Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak:
1 óvodatitkár
1 pedagógiai asszisztens
5 óvodai dajka

Technikai dolgozók száma:
2 konyhai alkalmazott
1 udvartakarító

A PROGRAMUNK ALAPELVE

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag, befogadó óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermekeknek, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés elvét.

KIINDULÁSI PONTJAINK

- Minden gyermek, a saját képességrendszerének figyelembe vételével, valamint a családok sajátosságainak és szokásainak figyelembe vételével, nevelhető fejleszhető.
- Nevelik, fejlesztik a társas kapcsolatokat, az óvoda összes dolgozója, ezért
- a felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy **„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre”**.

Minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül. A gyermekek egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljenek, meglévő hátrányaik csökkenjenek. A nevelés során nem lehet helye semmiféle előítélet kibontakoztatásának.

ÓVODAKÉP

Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló, befogadó nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője melyben a művészeti nevelés és a mással nem helyettesíthető szabad játék, központi helyet foglal el.

A pedagógiai tevékenységgel, a tárgyi környezettel biztosítjuk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a hátrányok csökkenését.

Az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

A nevelésünk során alkalmazott pedagógiai intézkedéseinket a családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevételével, a gyermeki személyiséghez igazítjuk.

A szülők és az óvoda között meghitt személyes kapcsolatot alakítunk ki.

Biztosítjuk a gyermekek számára az egyéni fejlesztést, az elfogadást, a tiszteletet, szeretetet, megbecsülést, és bizalmat, az önazonosság megőrzését, a nyelvi nevelést, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Megteremtjük a gyermekek boldog és biztonságos környezetét, segítve a környezettudatos magatartás kialakulását. Megteremtjük a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételeit. Megtanítjuk a gyermekeket, hazájukat szeretni, nemzeti értékeinket tisztelni.

GYERMEKKÉPÜNK

A gyermekek, akik óvodánkban nevelkednek, legyenek boldogok, vidámak és önállóak, életkoruknak megfelelően nyitottak a művészetek iránt. Tevékenységükben és gondolkodásukban legyenek kreatívak. Alakuljon ki az óvodás tartásuk, nyugodttá és kiegyensúlyozottá váljanak. Tudjanak nevetni, felfedezni, csodálkozni. Legyenek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiségek, szociális lények.

2. A PROGRAMUNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE

2.1. Alapvető céljaink:

- Az óvodások nyugodt, élménygazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni, valamint a családi sajátosságok figyelembevételével.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével, a személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése.
- A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

2.2. Általános nevelési feladataink:

Az óvodáskorú gyermekek testi-lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-szociális, az esztétikai, és az intellektuális érzelmek differenciálódásának segítségével.

Az egészséges életmód alakítása, az érzelmi, erkölcsi és az érték orientált közösségi nevelés és szocializáció biztosítása, az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

■Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés feladatai

- Érzelmi biztonságot és állandó értékrendet nyújtó, kiegyensúlyozott, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, derűs légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat, erősítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, önállóság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, feladattudat, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás.
- A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik.
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását ;
- A gyermek-gyermek, óvónő - gyermek, dajka- gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív, együttműködő társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést, önértékelést, önkifejezést. Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- A szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadását, annak megértését, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek, megerősítése segítse a barátkozást, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.
- A gyermek ismerje meg a szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Az óvoda a kiemelt figyelmet igénylő gyermeke esetében működjön együtt a speciális szakemberekkel.

■Esztétikai érzelmek alakításának feladatai

- Az egyéni igényeket is figyelembe vevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének fokozatos kialakítása.
- Harmonikus, összerendezett mozgás indirekt gyakorlása segítse elő az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását. Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természeti, tárgyi és emberi környezetben egyaránt;
- A művészeti tevékenységekben biztosítsunk rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élmény-befogadó képesség.
- A gyermekek legyenek képesek a tárgyi- emberi- természeti környezetben rácsodálkozni a jóra és a szépre és mindezeket igyekezzenek megbecsülni.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.

■Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a gyermekek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb - tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását;
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, - különös tekintettel a kreativitás képességének megerősítésére.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását;
- A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét; és a gazdag nonverbális képességek megjelenését.
- Az érzelmi alapigények biztosítása - biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet - segítse a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.

2.3. A programunk rendszerábrája

A nevelés célja → → A nevelés feladata

↑

A nevelés keretei

Az egészséges életmód alakítása	Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
---------------------------------	--	---

A tevékenység kerete:
hagyományörzés,
népszokások

↑

Tevékenységformák:
Játék, játékba integrált tanulás
Vers, mese, dramatikus játék
Ének, énekes játékok, zenehallgatás
Rajz, mintázás, kézimunka
Mozgás, mozgásos játékok
A külső világ tevékeny megszerettetése,
Munka jellegű tevékenységek

↑

Az óvoda kapcsolatrendszere

Család, iskolák, közművelődési intézmények, mesterek, alkotók
művészeti együttesek, szakmai egyesületek

↑

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

3. A nevelés kerete

3.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése. Az egészséges életmód alakításához hozzájárul még az Egészségfejlesztési Program, melyet a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ határoz meg.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése, a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A harmonikus összerendezett, mozgásfejlődésének elősegítése.
- A gyermekek egészségének, védelme, óvása, megőrzése edzettségének biztosítása.
- A testi képességek fejlődésének elősegítése.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus, biztonságos környezet megteremtése. Az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítását. A környezet tudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülő és az óvodapedagógus együttműködve – speciális gondozó prevenció és korrekció testi-lelki nevelési feladatok ellátása.
- A betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.

■A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az óvodapedagógus, az óvodai felvétel után lehetőleg még a nyári időszakban látogassa meg a gyermeket a családban. Ezzel elindítjuk az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt. A testi szükségletek, kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden tevékenységhez elengedhetetlen. A növekedés, fejlődés üteme minden gyermeknél másképpen alakul. Ezért az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt folyamatos megfigyeléssel, testsúly, testmagasság, és láb-kéz méret stb. összehasonlító mérésekkel segítse az egyéni jellemzők sajátosságok feltárását.

A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel bizalomkeltő metajelzésekkel közelednek feléjük, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt a gyermekek önálló testápolás, étkezés, öltözködés szokásainak szintjét az óvodába lépés pillanatától kezdve vizuális projektrendszerrel kísérfje figyelemmel.

A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel, a **dajkák bevonásával**, együtt végezze a teendőket, hogy megtanulhassák az egészséges életmód szokásainak sorrendjét és azok fogásait.

A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük 3/4 részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda kíséri figyelemmel a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezés különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve a tejtermékek fogyasztásának ösztönzése. Az étkezési szokásokat úgy alakítsák ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, lehetőleg a folyamatosság módszerével éljenek.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézzék el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsák, hogy a nap bármely tevékenységében ihassanak. Az óvodapedagógus ismertesse meg a gyermekeket az egészséges étkezés fontosságával, ennek egészségmegőrző hatásával.

A **testápolás** a gyermekek tisztaság igényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben beszélgesen a gyermekekkel, s csak akkor segítsen nekik, ha szükségük van a segítségre. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvoda és a család gondozási szokásainak összehangolása segít az azonos elvek betartásában. A felnőttek különös gonddal védjék a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz,

hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC - használathoz a felnőttek teremtsék meg az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket. A gyermekek ismerjék meg a testápolás, öltözködés betegségmegelőző, egészségvédő szerepét.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermeket. Az óvodapedagógus következetesen kérje a szülőket, hogy több rétegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, izléses öltözködés előnyéről. Türelmes, meggyőző munkával a szülők jó partnerekké válhatnak.

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítsuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó, szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A gyermekek **alvási** igényének egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, és a biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatódalok dúdolása kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljék át a gyermekek az altatódalok hatására kialakult szendergés állapotát. A gyermekeknek különböző az alvási igénye. Egyórás nyugodt pihenés után az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a nem alvó (5-6-7 éves) gyermekek felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak. Májustól kezdve az iskolába felvett gyermekeknek legyen lehetőségük csak akkor pihenni, ha igényük van rá. Ezzel is előkészítjük a gyermekeket a kisiskolás napirendje szerinti életre.

■A gyermekek egészségének óvása, megőrzése, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápolja a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával kell gátolni.

Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszegényítésétől. Csakis tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a gyakori rövid prevenciós fejlesztő tornák, a mozgásigény kielégítése segít a gerinc-deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha mindennap edzési lehetőségük van. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás

biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Ezért mindennap - ha lehet kétszer is - tartózkodjanak a szabadban. Esős időben a fedett teraszokon tartózkodás ad légfürdözést a gyermekeknek.

Mozgásszükségletük kielégítése érdekében az óvónő napi kocogó-futó, rövid gimnasztikai gyakorlatok lehetőségeit szervezi. A gyermekek meghatározott futópályán önmaguk döntik el, mennyit futnak. A felnőttekkel végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet. A futást követően végezzenek rövid gimnasztikai gyakorlatokat.

A gyermekek a víz edző hatását is érezzék meg az óvodában. Jó idő esetén az óvoda udvarán pancsoljanak, zuhanyozzanak.

Fontos, hogy a gyermekek minél előbb otthon érezzék magukat a vízben.

■A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos környezet megteremtése

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az óvodaudvar. Az udvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek szinte az egész napjukat kinn tölthetik.

Az óvoda udvarát úgy alakítjuk ki, hogy a nyugodtabb játéknak és a több mozgást igénylő játéknak is helyet biztosítunk: homokozó, babaház és környéke, labdajátékok területe, mászóakák – test-edzőszerek, rajz - mintázás - kézimunka helye, mesélés - beszélgetés helye, szánkózás - síelés helye, énekes játékok helye.

A vizes edzéshez pancsoló áll a gyermekek rendelkezésére az udvaron.

Az udvaron is mindenkor biztosított a higiénikus tárolással elkészített ivóvíz.

Az udvar esztétikai szépségét a sok szép virág, cserje adja. A labdajátékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére. Az óvoda udvarán legyen egy „ pódiumszerű „ lehetőség, ahol a gyermekek énekes játékot játszhatnak, vagy bábozásra, dramatikus játékokra nyílik lehetőség. Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében az óvodapedagógusok esztétikusan, ízlésesen rendezik be.

A több funkciót betöltő csoportszobát alkalmassá tegyék a szabad játékokra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre.

A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét és egyben mintát ad a szülőknek is.

A mozgásos tevékenységeket mindig nyitott ablaknál végezzék a gyermekek. Fűtés idején a száraz levegő enyhítésére párologtatót használunk. Erős napsütés ellen a csoportszobát sötétítő függönyök használatával védjük.

Az óvodapedagógus az esztétikai tevékenységekhez alakítson ki elkülönített kuckókat a csoportszobában. Tervezzen meg egy esztétikus, igazi mesebirodalmat, amely a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak, bábozásnak a színtere. Legyen olyan sarok, ahol a

gyermeknek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, mintázhatnak, festhetnek és mindent megtalálnak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges. Az óvodapedagógus alakítson ki egy olyan helyet is, ahol minden eszköz együtt van a zenei készségfejlesztéshez. Legyen helye még a mikrocsoportos séták alkalmával talált „kincseknek”, is. A csoportterem legyen színben, formában, méretarányban, a díszítés anyagának tudatos összeválogatásával megkomponálva.

Az **öltözők** ízléses berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. A szülőknek az öltözőben legyen egy esztétikus általános tájékoztató tábla, a gyermekek fejlődési eredményeit közvetítő informáló tábla, valamint a negyedéves évszakprojektet bemutató részletes tájékoztató tábla, amelyen piktogramokkal jelölik, hogy az adott héten, mit tanulnak a gyermekek.

A **mosdóban** megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait jelenítsék meg képi formában is a szokások rögzítésének elősegítésére.

A programhoz egy olyan kisméretű helyiség, folyosórész szükséges, ahol az **ovigaléria** megrendezhető. A gyermekek szemmagasságában kiállított művészeti alkotások – megfelelő megvilágításban – a műalkotásokkal történő állandó kapcsolat meglétét, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják még a szülőknek is.

A gyermekek önismerését, én-formálását, az élmények újbeli átélését segíti a **videó-szoba**, ahol a gyermekek kisebb csoportban élvezhetik a rövid videofelvételeket. A róluk készült felvételeket, nézzék meg minél többször.

A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelek segítsék a szokások beidegződését.

3.2. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkeendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, valamint önállóan töltnek vizet a kancsóból.
- Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkán beszélgetnek
- Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek.
- Teljesen önállóan öltöznek. A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.

- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a helyére teszik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Ismerik az egészséges étkezés, a megfelelő testápolás és öltözködés egészségmegőrző, betegségmegelőző szerepét.
- Szokásukká válik környezetük védelme, óvása.

3.3. Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok

Az érzelmi, szociális és társas nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs kiegyensúlyozott szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, az óvodai alkalmazottak – gyermek, kapcsolatot pozitív attitűd, pozitív érzelmi töltés jellemeze, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- A gyermek erkölcsi, szociális tulajdonságainak,(pl: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, figyelmesség) akaratának (ezen belül: önállóságának, önfelegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának)fejlesztése, szokás és norma rendszer megalapozása.
- Segítse a gyermeket rácsodálkozni a szűkebb és tágabb környezetben előforduló természeti és emberi szépre és jóra, tisztelje és becsülje azt, amely a szülőföldhöz kötődés alapja.
- Értsék meg és fogadják el a gyermekek, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében együttműködés a speciális felkészültséggel rendelkező

■Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs kiegyensúlyozott szeretetteljes, családi légkör megteremtése beszoktatástól az óvodáskor végéig

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, kiegyensúlyozott szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. A gyermekekben a családi légkör hatására kialakul az érzelmi kötődése társaihoz, felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre, a természetes társas szükséglet kielégítésére, a különbözőségek elfogadására, tiszteletére ösztönzi őket.

Az óvodai légkör teret enged a gyermek önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek, az én tudat alakulásának.

A gyermekek szabadon mozoghatnak a csoportszobában, mosdóban, ezzel is fokozható az otthonosság érzése.

Minden óvodai csoportnak legyen hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. (pl.: a szeretett báb, aki mindenre megtanít és megdicsér)

Az óvodapedagógus minden gyermeknek tároló helyet biztosít, ahová saját eszközeit, játékait, a mikrocsoportos tapasztalatgyűjtésen talált „értékeit” beteheti, önállóan gondozhatja, kezelheti.

A gyermekek érkezésekor az óvoda öltözőiben, folyosóján nyugalmat árasztó hangszeres zene szól. A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt megteremti a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Nagyfokú körültekintést, gyöngédséget, megértést, türelmet kíván meg a 3-4 éves gyermekek befogadása. Ezért az óvodapedagógus lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha lehetséges minél hosszabb időn keresztül. A szülő jelenléte a gyermekeknek biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A befogadásban lehetőleg mindkét óvodapedagógus vegyen részt és a dajkával együtt gondosan készítsék elő ezt az időszakot. Az óvónők a szülőkkel megbeszélnek a befogadás menetét. A gyermekek jelét úgy választják ki az óvónők, hogy ahhoz mondókát, verset gyermekdal lehessen kapcsolni. Így még a kevésbé vonzó jel is kedvessé válik. Legyen ez a gyermek első esztétikai élménye az óvodában.

A sok érdekes, értékes játék mellett az óvodapedagógus mesével, ölbéli énekes játékokkal, mondókákkal kedveskedik a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is segíthetnek mesedramatizálással, énekes játékkal verseléssel az érzelmileg bizonytalan, szorongó gyermekek befogadásában.

A gyermekeknek lehetőségük van minél többször, érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Így kialakul, hogy egy időben, egymástól függetlenül különböző motivált cselekvések alakulnak ki egyénileg és csoportosan is, ahol a gyermekek képesek alárendelni spontán aktivitásukat a közös tevékenységnek. Az érdektelen gyermekekre több időt szentel az óvónő, hogy minél előbb kiderítse érdektelenségük okát, mert befolyásolását csak így tudja elindítani. Az osztott csoportokban minél több programot szerveznek a kicsik és a nagy óvodások együtt működtetésére. A vegyes csoportokban viszont segítenek abban, hogy az azonos korú 5-6-7 éves gyermekek is folytathassanak külön tevékenységeket. Kibővítjük az óvodások és az idősebb gyermekek (iskolások) kapcsolatának lehetőségeit. E célra kihasználjuk a véletlen és tervszerű találkozásokat.

■A gyermek - gyermek, a felnőtt - gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, és az óvoda más dolgozóinak akik irányítói, s egyben társai a gyermekeknek, akiknek modell értékű a kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, határokkal együtt. A határokat úgy célszerű megszabni, hogy az adott korosztály meg tudja felelni az elvárásoknak.

A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára - egyéni sajátosságait figyelembe véve - érthetővé, vonzóvá tudja tenni. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

A bátorító nevelés pszichológiáját alapul véve minden kapcsolatban alkalmazzuk az alábbi elveket, melyet a szülőknek is tegyük érthetővé, alkalmazhatóvá.

A felnőtt - gyermek kapcsolatában a következő elveket követjük:

.A felnőtt próbálja megérteni - elsősorban érzelmileg a gyermeket.

.Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni.

.A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások

kialakításába.

.A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.

.A felnőtt biztosítson a gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot, a határok pontos megjelölésével, a többszöri „határátlépéseknél” vezessen be konzekvenciákat.

.A felnőtt legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.

.A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.

.A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó beszélgetéseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történetekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.

.A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakulhasson. A bátortalan gyermek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a kisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.

.Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.

.A felnőtt - gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív beszédhelyzet jelenjen meg. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélőtárs megbecsülése, értékelése, a kölcsönös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.

.A gyermek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.

.Tilalom helyett a felnőttek adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és változásra képessé váljanak. A felnőtt jelezze örömeivel a dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.

.A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához.

3.3.1. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényeivé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. A szabályok betartására egymást is megkérlik.
- A felnőtt keresése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességében.
- A társaikkal konfliktusos helyzetben egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- Érvényesítik kezdeményezőkézségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.

- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Ismerik és védik szűkebb és tágabb környezetüket melyben, látják a szépet és a jót, melyhez érzelmileg is kötődnek.
- Az óvodában kialakított szokás és normarendszer szerint viselkednek, mely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak fejlődését.(mint például : együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, önállóság, önfegyelem, stb.)

3.3.2. A gyermekek napirendje

Időtartam	Tevékenység	
6.30 - 10.30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN	J
	Személyes percek	J
	Szabad játék	Á
	Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos tevékenységek:	T
	■Rajz, mintázás, kézimunka	
	■Ének-zenei készségek fejlesztése	É
	■Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése	É
	■Részképességek fejlesztése egyéni formában	K
	■Testápolási teendők	K
	■Tízórai	
	■Vers, mese, dramatikus játékok	
	■Zenés, mozgásos percek	
	JÁTÉK A SZABADBAN	J
	Mikrocsoportos tapasztalatszerzések, séták	Á
	Énekes játékok az udvaron	T
	Edzés: kocogás, futás, gimnasztikai gyakorlatok	É
		K
12.00 - 13.00	Ebéd	
	Testápolási teendők	
13.00 - 15.00	Pihenés, alvás mesével, altatódalokkal	
15.00 - 15.45	Testápolási tevékenységek	
	Uzsonna	
15.45 - 17.00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN	

- Egyénenkénti és / vagy kiscsoportos részképesség fejlesztés	J
Á
- Kiemelt figyelmet , különleges bánásmódot igénylő gyermekek egyéni fejlesztése	T
- Szabadon választható szolgáltatások:
pl.: néptánc, vallási nev.	É
K

Egy héten egyszer, ahol nincs tornaszoba - a frontálisan szervezett mozgásos játékok miatt - a játékba integrált tanulás rendje felborul.

3.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés és értelmi fejlesztés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az óvodapedagógus feladata

▪Helyes mintaadás és szabályközvetítés, a javítgatás elkerülésével ▪Beszélő környezet megteremtése, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel. ▪A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése. A gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása. ▪A spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek különböző tevékenységben és élethelyzetekben való gyakoroltatása, változatos tevékenységeken keresztül. Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása. ▪Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncságra – mint életkori sajátosságra - , valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetből.

Az anyanyelvi és értelmi nevelés fejlesztési feladatait a tevékenységi formák tartalmazzák kidolgozottan.

4. A program tevékenység kerete

4.1. Hagyományőrzés, népszokások

Ez a program a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvónők feladatának tekinti. Az óvodapedagógus építse be a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Az óvodapedagógus teremtse meg azt a miliót, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk kulturális gyökere, s a mai gyermekek is megismerhetik szépségét, örömet és értékét. A program olyan óvodapedagógust igényel, aki ragaszkodik népünk múltjához, és képes azzal azonosulni. Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát és jelképeit. Jártasságra tett szert a kézművességben, számos népi játékot, népmesét, népdalt ismer. Nagyon fontos, hogy lakóhelyének hagyománya szerint tervezze meg e feladatát. A hagyományőrzés úgy marad fent, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvodapedagógustól óvodapedagógusig, szájról szájra hagyományozódik. A hagyományápolás segíti a gyermekekben a szülőföldhöz való kötődés érzésének kialakulását.

4.2. Az óvodában ünnepelhető jeles napok, időrendi sorrendben:

Az őszi jeles napjai:

- Mihály nap (szeptember 29.)
- Szüret (kezdeté szeptember 1-től október 15-ig területenként változik)

A téli jeles napjai:

- Márton nap (november 11.)
- Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)
- Karácsony (december 24-25-26.)
- Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)

A tavaszi jeles napjai:

- Március tizenötödike, nemzeti ünnepünk
- Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
- Május elseje
- Pünkösöd (Húsvét után 50. napon)

4.3.A néphagyomány-örzés ajánlott tartalmai

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezessen be, amelyhez az óvodapedagógus a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységet. Az óvodapedagógus a hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variálja.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátzás, együttmunkálkodás, tervezetés örömtelivé, izgalmassá teszik a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt se legyen merev erőltetett, betanított, hanem vidám hangulatú, felszabadult együtt játszást biztosítson. Az óvodapedagógusok, a szülők vállaljanak minél több szerepet, hogy a gyermekeknek igazi élményt jelentsenek ezek a jeles napok.

■Mihály nap (szeptember 29.)

- A 3-4 éves gyermekek figyeljék meg az őszi tevékenységeket, a nagyok betakarító munkáját, őszi tevékenységét. Tapasztalják meg a természet változását (pl. feküdjenek az avarban). A termések gyűjtését irányítással végezzék és figyeljék meg, hogyan történik tárolásuk, mit készítenek belőle az idősebb óvodások a Mihály-napi vásárra. Az állatokról hallgassanak mondókákat és / vagy népmeséket.
- 4-5 éves gyermekek kövessék kalendáriumon a jeles napokat. Gyűjtsék a természet kincseit, rendezzék el, az évszaksarokban díszítsék velük csoportszobájukat. Az állatok viselkedését figyeljék meg. Takarítsák be a termést, és az óvodapedagógus segítségével ismerkedjenek meg a befőzéssel. Tanuljanak névcsúfolókat és vásári kikiáltó rigmusokat. Süssenek perccet, készítsenek vásárfiát, és egyszerű népi játékokat, eszközöket.
Kedvük szerint vegyenek részt a vásári forgatagban.
A népi hangszerekkel, népzenevel ismerkedjenek meg.
- A legnagyobb óvodások készítsenek kalendáriumot, figyeljék meg, igazak-e a népi jóslások. Ismerjenek meg néhány találós-kérdést, közmondást, a vásárról mesét, és / vagy verset. A csoport kiskertjében végezzenek őszi munkát ültessenek cserépbe élő növényeket. A vásár helyszínét segítséggel rendezzék be, hogy el tudják adni portékáikat. Népzene egyszerű lépésekkel, forgásokkal, térformákkal próbálgassák a táncos mozdulatokat. Játsszanak énekes népi játékokat, ismerjenek meg néhány ügyességi, illetve sportjátékot (pl. kakasviadal, zsákban futás).

■ **Szüret** (kezdeté szeptember 1-től október 15-ig területenként változik)

- A *3-4 éves óvodások* hallgassanak éneket, mondókát a szüretről és a gyümölcsökről. Kedvük szerint vegyenek részt a szüreten, a mulatságban. Szemezzék a szőlőt, kóstolják meg az őszi gyümölcsöket és a mustot.
- A *4-5 éves óvodások* ismerjenek meg egyszerű szüreti énekes játékokat. Gyűjtsék, válogassák az őszi gyümölcsöket. A szüret előkészítésében vegyenek részt: süssenek perezet, pogácsát. A környezet segítségével vegyenek részt a szüreten: játsszanak népi játékot, préseljék a mustot, táncoljanak népzenere.
- A *5-6-7 éves* gyerekek az óvodapedagógusok segítségével szervezzék meg a szüretet a szőlős almáskertben, vagy ha nincs más az óvoda udvarán. Díszítsék fel a kaput gyümölcsökkel. Szemezzék, préseljék a szőlőt. Tudjanak verset, dalt, mondókát a szőlőről vagy a többi őszi gyümölcstről. Legyenek aktív részesei a mulatságnak: táncoljanak énekeljenek, játsszanak szüreti népi játékot, szemezzék, préseljék a szőlőt. A termésekből készítsenek egyszerű hangszereket (pl. dióhéj- pincergető, csutkamuzsika stb.)

■ **Márton nap (november 11)**

- Ezen a napon tartjuk meg a Márton napi lakodalmas szerepjátékot.

A lakodalom előtt meghívókat készítünk, kókuszdiót sütünk, termet díszítünk. A lakodalomban, hogy a fiúk elnyerjék a lányok kezét különféle ügyességi játékokat játszanak. Közösen népi játékokat játszunk, csúfolókat mondunk.

■ **Advent** (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)

■ **Borbála nap** (december 4.)

■ **Mikulás** (december 6.)

■ **Luca nap** (december 13.)

■ **Karácsony** (december 24-25-26.)

□ *A legkisebb óvodások*

Ismerkedjenek meg advent jelképeivel: koszorú, naptár. A naptár alapján minden nap készüljenek egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Rövid dalt, mondókát vagy verset tudjanak a Mikulást és a karácsonyt várva.

A szüleiknek készítsenek egyszerű ajándékot. A vízbe tett cseresznyeágot, az ültetett Luca-búzát folyamatosan kísérik figyelemmel. Ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokkal, az óvodapedagógus segítségével készítsenek

egyszerű fenyődíszeket, az otthoni karácsonyfájukra.

□ *A nagyobb óvodások*

Az adventi naptár és koszorú elkészítésében segítsenek. Naponta nézzék meg mi a feladatuk az adventi naptár szerint. Tegyék vízbe a cseresznyeágot, ültessenek Luca-búzáat, mártsanak gyertyát, fényesítsenek almát, fessenek az ablakra, süssenek mézeskalácsot és készítsenek fenyődíszeket nehezebb technikával. A Mikulás és a karácsony előtt, tanuljanak egy ünnepi köszöntő verset, mondókát, éneket. Egyenek almát, mézesdiót és gyűjtsák meg az adventi gyertyát.

□ *A 5-6-7 éves gyerekek*

Önállóan, az óvodapedagógus segítségével kérve készítsenek adventi naptárt és koszorút. A kijelölt feladatokból naponta bontsanak ki egyet, és oldják meg azt. Figyeljék meg az időjárás változásait. Tanuljanak kotyoló mondókát, hogy Luca napján kotyolhassanak a kisebbek csoportjában. A karácsony köszöntésére úgy tanulják meg a verset, hogy otthon nagyszüleiknek, szüleiknek is el tudják mondani. A szüleiknek készítsenek ajándékot, s azt csak szentesten adják át. Főzzenek szaloncukrot, készítsenek asztaldíszeket, öntsenek gyertyát. Az ünnepi étkezési szokásokat ismerjék meg: süssenek tököst, gerezdeljenek almát, törjenek diót. Gyúrjanak, süssenek és díszítsenek mézeskalácsot.

■ **Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig) télbúcsúztató népszokások**

□ *A 3 – 4 évesek* egyszerű technikával díszítsenek papíralarcot, öltözzenek jelmezbe, ha van kedvük, utánozzák az óvodapedagógus táncos mozdulatait.

□ *A 4 – 5 éves* gyermekek díszítsenek farsangi álarcot, gyűjtsenek tombola tárgyakat, és vegyenek részt a farsangi játékokban. A farsang köszöntésére tanuljanak egyszerű óvodásdalt vagy mondókát. Hallgassanak tréfás mesét, éneket és verset.

□ *Az 5 – 6 – 7 éves* gyerekek tanuljanak farsangi éneket, bálba hívogató mondókát. A jelmezük, maszkjuk elkészítésében, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében segítsenek az óvodapedagógusnak. Vegyenek részt a farsangi meghívó elkészítésében, hívogassák a szüleiket, a kisebbeket és az iskolásokat az óvodai multságba. Vegyenek részt az iskolások táncházában, az ügyességi játékokban és a tombola húzásában. A nagycsoportosok rendezzék meg az óvoda humornapját.

■ **Március tizenötödike** legyen a magyar jelképeink, szimbólumaink megismertetésének napja. Az óvodapedagógusok énekeljenek Kossuth-nótákat, a gyerekeknek mutassanak korabeli képeket a huszárokról, katonákról és az akkori öltözködési szokásokról. Az 5-6-7 éves gyermekek a kisebb óvodásoknak készítsenek kokárdát.

■**Húsvét** (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
Határkerülés, kiszézés, zöldághordás, komálás, komatál hordás,
locsolkodás, tojás-játékok.

□A *3-4 éves gyermekek* tanuljanak locsolóverset, fessenek tojást óvónőjük segítségével. Locsolkodjanak és vegyenek részt a tojás-játékokban. Fogadják a kiszézőket, tegyenek nagy sétát az óvoda környékén.

□A *5-6 - 7 évesek* tegyenek nagyobb sétát a folyópartra vagy a ligetbe. Minél többféle technikával írjanak tojást, pl. viasszal, berzseléssel, maratással, karcolással, díszítsék fel vele a csoportszobát. Kiszebákkal kiszézzenek más csoportokban is.
Díszítsék az ablakot festéssel.

Ha van lehetőségük, vegyenek részt a tavaszi határkerülésben. Tanuljanak mondókat locsoláshoz, komáláshoz, dalt a komatál-küldéshez. A fiúk locsolják meg a lányokat és az óvónőket, a lányok készítsenek tojást a fiúknak. A gyermekek süssenek süteményt a komáláshoz, komáljanak a kisebbek csoportjában.

■**Május elseje**

Az óvodapedagógusok és az 5-6-7 éves gyermekek által feldíszített májusfát járják körbe az óvoda „lakói”, tavaszi dalokat énekelve. A májusfa díszeit minden csoport közösen készítse el. A fiúk rendezzenek versengést: ki tud felmászni a fára, ki éri el a fára függesztett tárgyakat.

■**Pünkösöd** (Húsvét után 50. napon)

Király-királyné választás - tavaszi vásár

□A *3-4 éves óvodások* figyeljék meg a nagyok készülődését. A vásárról hallgassanak óvodás dalokat, mesét és nézegessenek képeket.
A szüleikkel együtt vegyenek részt a tréfás vetélkedőkben, a vásári forgatagban.

□A *nagyobb óvodások* az óvodapedagógus segítségével készítsenek vásárfiát, tanuljanak meg vásári kikiáltó rigmusokat. Süssenek perccet vagy mézeskalácsot.

A pünkösdi király- és királyné választáshoz tanuljanak énekes játékot és egyszerű tánclépéseket. A tallérokat készítsék el. Rendezzék be a vásárt és árulják portékáikat. A versenyjátékok után a segítsenek a nyeremények szétosztásában. Népzéne próbálgassák az egyszerű táncos lépéseket és

fedezzék fel az esztétikus térformák szépségét.

5. A program tevékenységformái

5.1. Játék, játékba integrált tanulás

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Emellett játékkal érjük el, hogy a gyermekek intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatokhoz jutnak. A játékkal szerzett élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyai és ötletei is érvényesülnek. A játék a pszichikumot a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, és a játékba integrált tanulás. A gyermekek a játékba integrált tevékenységeik során szerzett tapasztalatok, élmények alapján tanulnak egyenként, kisebb csoportokban vagy az egész csoporttal együtt.

Az óvodapedagógus feladatai

- A játékhoz szükséges feltételek és élményszerzési lehetőségek biztosítása
- A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével
- A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékban
- Az óvodapedagógus indirekt játéksegítő, játékirányító, támogató, serkentő, ösztönző metódusainak alkalmazása, szükség és igény szerinti együtt játszása a gyermekekkel.
- A szabad játék túlsúlyának érvényesítése.

- ***A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (léghely, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés-élmények)***

Kreatív, alkotó kedvű léghelyt elsősorban olyan játék biztosításával érhet el az óvodapedagógus ahol a gyermek szabadon dönthetnek, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak és mennyi ideig tart a játékuk. Az

óvodapedagógus teremtsen meg mindezekhez a feltételeket.

Az alkotó légkört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés. Az óvodapedagógus a csoportban csak annyi szabályt vezessen be, ami segíti a nyugodt, rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotócelekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását. A kreatív légkör segíti a gyerekek ötleteinek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A gyermekek a szabad játékban feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani. Az óvodapedagógus szinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az oldott légkör megteremtéséhez használjon minél gyakrabban humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, és vegye észre a környezetben spontán megjelenő helyzet – és jellemkomikumokat.

A különböző típusú **játékokhoz szükséges helyet** a gyermekek önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus segítségével alakítsák ki.

A csoportszobákban legyen helye a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített „kuckóknak”.

A programunkban jelentős szerepe miatt kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatikus játék és a bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek „kincsesládája” is.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek el különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, tárgykészítő népi játékoknak legyen állandó helye. Ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben a gyerekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy ott minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak.

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak. **A játékhoz szükséges időt** a folyamatos napirend és a játékba integrált tanulásfelfogás jól segíti, így a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak.

E programmal működő óvodákban a 3-4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak, egyedül, egymás mellett, néha összeverődve, kivéve a tisztálkodás, alvás és étkezés idejét.

Az óvodapedagógus az 5-6-7 éves gyermekeknek biztosítsa a több napon

keresztül tartó játékot, hogy olyan tulajdonságuk, mint az állhatatosság, kitartás képessége kialakulhasson bennük.

A kreativitást segítő játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Az óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközt biztosítson, mely ízlésesek, praktikusak az alkotó képességek kialakulását fejlesztik, színesek, jó minőségűek és egyszerű félkész játékok.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, amelyek a gyermekek pszichikus funkcióját fejlesztik, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos stb.), amelyek a gyermekeket ösztönzi az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére, harmadsorban pedig az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek.

Az óvodapedagógus a nagyobb gyermekeknek bővítse az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelem és képességfejlesztő játékokkal.

A gyermekek legyenek képesek a környezetükből szerzett **tapasztalatokkal, élményekkel** a játék tartalmát gazdagítani. Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék. A gyermekek a szerepjátékukhoz alakítsák ki a teret. Nem feltétlenül fontos állandó fodrászsarkot, eladópuhtot és konyhát kialakítani, mert ezt egy alkotó gyermek az élmények hatására önállóan is megteszi. Különösen megszívlelendő akkor, ha kevés helyük van a művészeti területek kialakításához.

A programban kiemelt szerepet kapnak a mikrocsoportos séták. Ezek fejlesztő hatása megmutatkozik a gyermekek tapasztalatgazdagságában.

A 3-6-7- éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva.

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták. Folytatódik az a manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a **gyakorló játék**. Ezért legyen módja, van a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHÁ” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ez az örömszerzés alapot ad a cselekvés többszöri megisméltéséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ez a tevékenység jól fejleszti a szem-kéz koordinációit, kezesség - szemesség kialakulását, hat a laterális dominancia kialakulására.

Az óvodapedagógus kísérje érdeklődéssel a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív

érzelmet kelt.

Az udvaron is biztosítja a óvodapedagógus a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, melyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat.

Az óvodapedagógus segítse a gyermek játékát továbbfejlődni. Így már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Az óvodapedagógus szervezzen és vállaljon szerepeket, hogy a megformálás mintát adjon a közös cselekvéshez.

A kicsik játékában kapjon teret a feltételek biztosítása, a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék, ezek mindegyike egyszerű mozzanatokat jelenít meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segítse az óvodapedagógus.

A gyermek a **konstrukciós játékában** minél gyakrabban élje át az „én készítettem”, alkotás örömét, mert ez az érzés további felfedezésre sarkallja. Ennek eredménye lehet a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín- és tér variált gazdagság.

A konstrukciós játékba kapcsolódva jelenjen meg a barkácsolás, elsősorban az óvodapedagógus által barkácsolt kellékek készítésével, amit az óvodapedagógus a gyermek aktív bevonásával hoz létre.

Az óvoda a gyermekeknek biztosítson olyan nyugalmas, kissé elszeparált udvarrészt, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött népi játékokat, énekes játékokat és ügyességi játékokat. Az óvodapedagógus ajánljon fel **szabályjátékokat**, amit a gyermekek könnyen betarthatnak és szívesen, önállóan is kezdeményezhetnek.

Az óvodapedagógus a szülők és a gyermekek bevonásával is barkácsoljon különböző típusú bábokat, hogy közös bábozásra ösztönözze őket.

A szerepjátékot és a dramatikus játékot a gyermekek kiegészíthetik építő, konstrukciós játékkal. Később bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozhatnak létre.

▪ ***A gyermekek beszédképességének fejlesztése játékszituációkban***

A játék számos lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására.

Az óvodapedagógus beszéde modellértékű a gyermeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus) a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín, ritmus, dallam szünet) megfigyelése tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti. Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.)

■ ***Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása***

Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai legyenek szituációtól függőek. A gyermekek, ha nyugodtan játszanak, vagy ha érezhető, hogy problémamegoldóak, az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni.

A kiscsoportosok esetében - ha szükség van rá – legyen játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játékhelyzetben is legyen támogató, engedő és elfogadó. Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények. Az óvodapedagógus avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

5.1.1. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték. Ehhez a gyermekek önállóan kialakítják a teret, és eszközöket biztosítanak.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

5.2. Játékba integrált tanulás

E program szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik.

A program felfogása szerint a **játékba integrált tanulás azt jelenti**, hogy az

óvodapedagógus által kezdeményezett **tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak**, úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdhetnek. A játékba integrált tanulás a szervezett mozgástevékenység miatt egyetlen egy napon felborul, ha az óvoda nem rendelkezik tornaszobával.

A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak.

Ehhez társulnak olyan tevékenységi formák, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, felfedezés, tapasztalatszerzés, kreativitás erősítése, amely a gyermek ismeretszerzését is magában foglalja.

Az utánzós, minta- és modellkövetés magatartás- és viselkedéstanulás, cselekvéses tanulás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, tetteivel a legerősebb hatást gyakorolja a gyermekekre. A szokástanulást és az alapvető ismeretek elsajátítását tervezze meg projektszerű tanulással, aminek eredménye a szülők számára is követhető a megerősített vizuális jelekkel. E tanulási rendszerben felerősödik az információáramoltatás és az együttnevelés.

A programunkban helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéni fejlesztés, amely számos probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek.

A tevékenységi forma tervezése évszak projektben történik, melynek minden elemét a szülők tájékoztatása érdekében hozzák nyilvánosságra. Az óvodapedagógusok a csoportokhoz tartozó öltözőben helyezték ki. A projekt kidolgozása a szülők számára legyen áttekinthető, esztétikus, könnyen olvasható és folyamatosan követhető. Ezért piktogramokkal jelölik meg az aktuálisan tanítandó anyagokat.

A játékban integrált tanulás elsődleges célja a gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez

(3-6-7 éves korosztálynak egyaránt, csak az időkerete változik)

Hetirend

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti játékba integrált tanulás	Vers-mese-dramatikus játék Ének-zenei képességfej.	Vers-mese-dramatikus játék Rajz, mintázás, Kézimunka Zenés mozgásos percek	Vers-mese-dramatikus játék	Vers-mese-dramatikus játék Zenés mozgásos percek	Vers-mese-dramatikus játék Mozgás, mozgásos játékok
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok	A külső világ tevékeny megszerettetése megismertetése	A külső világ tevékeny megszerettetése megismertetése		
Délutáni játékba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések
A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (SNI, HH, HHH, magatartási nehézségekkel küzdő, tehetséges) számára egyéni fejlesztés biztosítása.					

A szervezett tevékenységi formák

(3- 6- 7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas)

Kötelező

Mozgás, mozgásos játékok
Énekes játékok (4-5-6-7 éveseknek)

Közvetve

kötelező

Vers, mese, dramatikus játék

Kötetlen

Rajz, mintázás, kézi munka
A külső világ tevékeny megszerettetése megismertetése

Ének – zenei képességfejlesztés

Egyéni fejlesztések

A szervezett tevékenységi munkaformák

Frontális	Mozgás, mozgásos játékok, Vers-mese-dramatikus játék, Zenés-mozgásos percek, Énekes játékok Futás, kocogás
Mikrocsoportos	Ének-zene képességfejlesztés, Rajz- mintázás-kézi munka A külső világ tevékeny megszerettetése megismertetése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A szervezett tevékenységi formák időkeretei korcsoportonként

	Vers-mese- dramatikus játék	Ének-zene	Rajz, mintázás. Kézimunk a	Mozgás, mozgásos játék	Zenés- mozgásos percek	A külső világ tevékeny megszerettetése megismertetése
3-4 évesek	naponta 5-10'	heti 1x 10-15'	heti 1x 10-15'	heti 1x 10-15'	heti 2x 6'	heti 2x 10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	8'	15-20'
5-6-7 évesek	15-20'	30-35'	30-35'	30-35'	10'	30-35'

A 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 35'

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 45'

Az 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 65'

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, test-lelki állapota,

érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus az eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékosság, a felfedezés a ráébredés lehetősége a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben.

Az óvodapedagógus törekedjen módszertani kultúrájának kiművelésére.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy minden gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerülje a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy, stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emelje ki. Az óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést.

Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: simítást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt. Az óvodapedagógus kerülje a tárgyi jutalmak osztogatását. Ha korábban gyakorlat volt, próbálja kiiktatni. Az apró jutalmak örömet szereznek ugyan a gyermekeknek, de egyben elveszik a „természetes jutalom” értékét. Ezen kívül irigységet szítanak a gyermekek között.

A büntetést teljes mértékben kerüljük a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. Az óvodapedagógus a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segít a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

A tanulási folyamatban is csak akkor segítsen az óvodapedagógus a gyermekeknek, ha kéri a segítséget, mert elakadtak a probléma megoldásában. A gyermekek próbáljanak minél több mindent önállóan megoldani.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakoztatását.

5.3. Vers, mese, dramatikus játék

A tevékenység célja: a gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi és anyanyelvi fejlődésének segítése, a pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a népmesék, a klasszikus és kortárs irodalmi művek segítségével.

A mesék mágikussága, a csodás meseélmények, a versek zeneisége, rímeinek csengése, valamint a mesék feldolgozása adjon a gyermekeknek igazi irodalmi művészi élményt.

A mindennapi mesélés biztosítsa a kisgyermek lelki nyugalmát, lelki békéjét. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel– tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyairól, a lehetséges, megfelelő viselkedés formákról.

5.3.1. Feladatok

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása, népi, klasszikus és kortárs irodalmi művekből.
- A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás dramatikus játékok, mondókák, dúdoló).
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése az irodalom eszközeivel.
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.
- A magyar népköltészet és népmese által a szülőföldhöz való kötődés erősítése.
- A migráns gyermekek kultúrájának közvetítése a kultúrájukhoz kapcsolódó mesék, versek bemutatásával.
- A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
- A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett, intim állapotban eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
- A gyermek saját vers-és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

■ A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvodapedagógusok feladata. A művek, kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbéltetése.

Az óvodapedagógus a legkisebbek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítja össze. Olyan meséket válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

A 4-5 éves korú gyermekek meséi már lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus - realiztikus mesék.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Kapjanak helyet a magyar klasszikusok és a mai modern írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsőfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek vidám, humoros versek, klasszikusok és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. A gyermekek mesetárába épüljenek be az állatmesék, a cselekményesebb népmesék, novellisztikus-realisztikus mesék, a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és a műmesék. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Az óvodapedagógus a nagyobbaknak bátran olvasson lírai műveket, mert a gyermekek már ebben a korban is megérik a költői képek érzelmét, kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék erősítik a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolást, az évszakok szépségét.

■A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, test melegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Az óvodapedagógus teremtsen minél több lehetőséget a vidám rigmusok korai megkedveltetésére. A gyermekek az óvodapedagógussal együtt sokszor ismételjék az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de sohase keltse bennük ez a gyakorlás érzetét.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan rászoktatjuk a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógusok, a nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű meséket. Rövid, improvizált jelenetek a gyermekek megismerik a bábokat. Az óvodapedagógus mutasson be párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket. A környezet megszerettetése érdekében a gyermekek lapozgassanak leporellókat, színes képeskönyveket, otthonról is hozzák el kedvenc könyveiket, hogy

megmutathassák egymásnak.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak, bábozásnak**. A mesék, megelevenítésében legyen résztvevő az óvodapedagógus, adjon modellt egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben használjanak minél több kelléket a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az óvodapedagógus előadásával jelenjen meg az óvodában. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót is helyezzük a többi közé, hogy a gyermekek játszhassanak vele, tapogathassák és megszeretgethessék.

Az óvodapedagógus a vers, mese, dramatikus játék illusztrálásához csak kellékeket használjon, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Óvakodjon más eszközök használatától!

Az óvodapedagógus és a nagycsoportos korú gyermekek bábozzanak, dramatizáljanak minél több alkalommal a kisebbeknek. Legyen ez egyben színfoltja az óvodai ünnepeknek, és rendezvényeknek is.

A kiscsoportos gyermekek egy nevelési év alatt ismerkedjenek 10-12 mondókát és 10-14 új mesét, s ezeket minél többször ismételtessék. Az óvoda szervezzen a gyermekeknek rögtönzött óvodai báb, és dramatikus előadásokat amelyeket a nagyobb korú gyermekek meglepetésként, örömmel mutatnak be a kicsiknek.

A nagyobb gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvónő meséit. A gyermekek arcán megjelenik a megfélelmező áhítat, figyelő ámulat. Játéukban mind gyakrabban előfordul mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsza szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kapcsolódnak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében az óvodapedagógus a mese mondanivalóját erősítse meg pl. egy közmondással, amit a szülőkkel is megbeszél, s jól látható helyen az öltözőben elhelyez. Így a szülők is együtt tudnak gondolkodni az óvoda léleknevelő hatásán, a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak alakításán. Az óvodapedagógus segítségével jelenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit.

A gyermekek szeretnek bábjátékot rögtönözni, meséket kitalálni, elkezdett mesét a saját fantáziájuk szerint befejezni. Az óvodapedagógus teremtsen ehhez minél több lehetőséget.

A 4-5 éves gyermekek 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

A nagycsoportosok körében minden adandó alkalmat használjon fel az óvodapedagógus a kiolvasók, rigmusok ismételtetésére. A gyermekek nagyon élvezik a rímes találós kérdéseket és a rímjátékokat.

A gyermekek ismételtetik az előző években tanult verseket. Az új versek (15-20) bemutatása kapcsolódik a gyermekek élményeihez. Az óvodapedagógus lehetőleg ne szavaltassa a gyermekeket kórusban. Kerülje az éneklő hanglejtést. Ügyeljen a

szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra. / Kivételt képeznek a ritmikus versek, pl. Weöres Sándor : Galagonya /

Az óvodapedagógus - főleg a délutáni pihenés alatt – olvasson fel a nagycsoportos gyermekeknek folytatásos mesét. A közösen kitalált meséket nevezzék el a „mi mesénk”-nek.

A gyermekek fejezzék ki a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal. A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján olyan közmondásokat keressen az óvodapedagógus, amelyekkel meg tudja erősíteni erkölcsi tulajdonságokat. A gyermekek szeretik rajzban is kifejezni a vers- és meseélményeiket. Ezekből készítsenek közösen albumot. Az auditív élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre és az élmények felelevenítésére. A nagycsoportos gyermekek a nevelési év folyamán halljanak legalább 15 – 18 új mesét.

E tevékenység mindennap megjelenik az óvodában, mely a gyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Az óvodapedagógus közvetett módon a zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével a meseszobában (sarokban). Amikor minden gyermek megérkezik, gyertyagyújtással csalogatja a gyermekeket, csak akkor kezdi el a mesét, gyertyafénynél vagy lámpagyújtás után. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy a rákövetkező héten eljátszhassák, megjeleníthessék különbözőképpen a mesealakokat.

A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfújása vagy az óvodapedagógus éneke, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

■A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, mondókák, dúdolók, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, és alakítható a gyermekek megfelelő artikulációja.

A gyermekek a népköltészeti alkotásokból mesékből, versekből, mondókákból, dúdolókból, sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

5.3.2. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat, mondókákat, dúdolókat.
- Egyénekenként vállalkoznak a mesék, versek és a mondókák elmondására.

- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, és bábokkal is el tudják játszani.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és maguk szórakoztatására is. Tevékenységüket gyakran mozgással vagy ábrázolással ötvözik.
- Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni

5.4. Ének, énekes játékok, zenehallgatás

A tevékenység célja: a közös éneklés, a közös énekes játék örömeinek megéreztetése, a zenei érdeklődés felkeltése a gyermekekkel, hogy azon keresztül formálódjon a zenei ízlésük, és az esztétikai fogékonyságuk.

A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket, amelyhez fontos eszközül szolgálnak az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

A hagyományok megismertetése, továbbélésének segítése a népdalok éneklésével, hallgatásával a gyermek – néptáncok és népi játékok alkalmazásával.

Az óvodapedagógus feladatai

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása
- A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, nép és gyermekdalokkal, ölbéli játékokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.

■A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, népi gyermekdalokat,

énekes játékokat, ölbeli játékokat, komponált dalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok a zenei anyanyelvünk művészi értékei, az óvodás korosztály zenei fejlesztéséhez kiváló eszköz.

A 3-4 éves korú gyermekek nagyon élvezik ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc-, kéz-, ujj- lovagoltató játék. A tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény a szeretet-kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme. A kicsik egyszerű 4-5 hangból álló olyan énekes játékokat tanuljanak meg könnyen, amelyek játéka álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók.

A gyermekek mindössze egy-két komponált gyermekdalt tanuljanak meg az ünnepek köszöntésére.

A nagyobb gyermekeknek teremtsen továbbra is az óvodapedagógus olyan helyzetet, hogy minél gyakrabban játszhassanak akár egymással is ölbeli játékokat, mondogassanak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismerhetik a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenhet már a szinkópa is. A néhány alkalmi dal kiválasztásában is az igényesség domináljon, melyekhez a gyermekeket ösztönözzük mozdulatok kitalálására.

A döntés egyik játékos eszköze a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmazhatnak a gyerekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogasson az óvodapedagógus, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt, valamint jól elő tudja adni, megfelel a hanganyagának. Lehetőleg minél többször énekeljen, népdalokat, de jelenjenek meg a zenei repertoárban rokon-, és más népek dalai, migráns gyermekek dalai a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene is.

Az óvónő a zenehallgatási anyag megválasztásánál vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi gyermekek hovatartozását is.

■A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekek ismerjenek meg 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatók.

Ezeken a játékokon keresztül ismerjék meg közvetve a zenei alapfogalmakat.

Próbálgassanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni.

Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Az egyenletes lüktetést érzékeljék különböző játékos mozdulatokkal. Az óvodapedagógus énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve a

közös játékba, tevékenységbe.

Az óvodapedagógus keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy fokozatosan kialakulhasson bennük az áhítatos, elálló lélegzettel hallgatott zenebefogadás. Minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenei élmény-kiegészítést.

A nagyobb fejlettebb gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megtanulása mellett ismételgessék a 3-4 éves korban tanult dalokat is. A dalok hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexachord maradjon.

Az énekes játékok közül az óvodapedagógus már nehezebbeket is válogathat, pl. szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékok stb. Az óvodapedagógus minél többször tervezzen közös éneklést, közös játékot.

A tiszta éneklés érdekében a gyermekek minél gyakrabban énekeljenek önállóan, egyéneként az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében. Énekelgessenek egyénileg, mikrocsoportban, halkabban, hangosabban, mélyebben, gyorsabban és lassabban. Az énekek dallamvonalát próbálják a levegőben felvázolni.

A gyermekek élvezettel játsszák a kérdés-felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal. Minél többször legyen lehetőségük a gazdagon felszerelt énekes sarokban újrajátszani a mikrocsoportban átélt zenei képességfejlesztő játékokat.

Minél több alkalommal érzékeljék az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzékük fejlesztéséhez. Ezeket a „ritmus-hangszereket” barkácsolják közösen a szülőkkel, óvodapedagógusokkal, hogy együtt tudjanak mondókázgatni, énekelgetni maguk és egymás örömeire.

A zenei élményközvetítés legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek legyen lehetősége megismerni és sokat ismételgetni 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak találjanak ki szimbólumot, amit helyezünk el az énekes sarokban. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra és lehetőséget adnak az ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A dalok hangkészlete általában a félhang nélküli ötfokúság a jellemző. Az óvodapedagógus válogasson olyan dalokból, melyben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatók.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvónő bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat is tervezzen, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is. A népdalok éneklése a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését tovább élését segítik, amely a szülőföldhöz való kötődést is erősíti.

Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtti minta utánzásával követni tudnak (lásd a táncház).

Az óvodapedagógus a gyermekek tiszta éneklését minél gyakoribb egyéni énekléssel segítse elő. A hallásfejlesztést segítő zenei fogalompárokat, pl. a halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással, dallambújtatással, hangszínfelismeréssel.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

A gyermek játsszanak minél gyakrabban zenei formaérzék-fejlesztő játékot, hogy különböző mozgással megérezhessék a motívumok hosszát. Az óvodapedagógus fejlessze a gyermekek alkotókészségét, teremtsen arra lehetőséget, hogy egy-egy zenei képességfejlesztő játékot többféleképpen lehessen megoldani.

Adjon az óvodapedagógus lehetőséget az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek a metallofon játékokra, hogy a hangok magasságkülönbségét így is érzékelhessék. Próbálgassanak néhány hangból álló motívumokat kitalálni, vagy egyszerű gyermekdalokat megszólaltatni.

■A tevékenység differenciált formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A munkaformái tovább differenciálódnak. Az óvodapedagógus az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikrocsoportos formában szervezze meg. Ezzel a munkaformával az óvodapedagógus a gyermek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tud fejleszteni. A kötött jellegű szervezett énekes játékot lehetőleg az udvaron tartsa meg az óvodapedagógus, rossz idő esetén pedig a csoportszobában a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezzen az óvónő, hogy semmi se szakítsa meg az önfelelt, élmény teli játékot.

Az óvodapedagógus a gazdag, igényes módszertani kultúrájával érje el, hogy az énekes játékok igazi katarzisz élményt jelentsenek a gyermekeknek.

Az óvodapedagógus a zenehallgatást kapcsolja a különböző tevékenységekhez. Teremtsen a délutáni órákban arra is módot, hogy a gyermekek kedvük szerint megnézhessenek néhány perces kórusművet, hangszereken megszólaltatott klasszikus műveket.

A programhoz óvodai hangversenyek is társulnak, amit élő előadásban iskolások, szülők, nagyszülők, énektanárok, zenekarok, kórusok bevonásával szervezhet meg. Az óvodában ez lehet az évszakot nyitó vagy záró ünnep.

■ *A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal*

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segítse a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása éreztesse meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segítse a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék adjon alkalmat a szókinés bővítésére is.

5.4.1. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat, népi gyermekdalokat.
- A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- Megkülönböztetik az elemi zenei fogalmakat.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Ismerik a motívum hosszát.
- Szeretnek dudorászni, énekelgetni játék közben.

5.5. Rajzolás, mintázás, kézi munka

A tevékenység célja: az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítse a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, plasztikai, komponáló, szabad önkifejezését. A gyermekek tér-forma-szín képzetének gazdagítása, képi gondolkodásuk fejlődése, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Az ovigaléria programja adjon mindennapi lehetőséget a műalkotásokkal való találkozáshoz, amely művészeti élményben részesíti mind a gyermekeket, mind a szülőket. A gyermeki személyiség fejlesztése a rajzolás, festés, mintázás, képalakítás a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel szokásokkal, hagyományokkal nemzeti szimbólumokkal az esztétikus környezettel. A belsőképek gazdagítása a gyermeki alkotásokkal. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus az ábrázolótevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító

tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

■A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

■A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni. Az alkotó-alakító tevékenységekhez a megfelelő hely olyan tér legyen, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.

A munkaasztalt úgy alakítsa ki az óvodapedagógus, hogy max. 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen és közel legyenek az alkotó eszközök tároló helyei.

Ebben a térben helyezze el a gyermekek minigalériáját, ahová önállóan teszik ki az alkotásaikat. Így egy héten keresztül gyönyörködhetnek a „ műveikben „. A szülőknek a gyermekek alkotásait albumszerűen elrendezett formában tesszük ki.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják, vagy előről kezdik. Legfontosabb maga a tevékenység, s ennek öröme, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az óvodapedagógus a tevékenységhez biztosítson elegendő időt is. A gyermekek lehetőleg addig alkossanak, ameddig kedvük tartja.

Az óvodapedagógus a gyermekeknek egyenként tanítsa meg az eszközök biztonságos kezelését. A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, agyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez, a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez az óvodapedagógus gondolja végig a feltételeket, s teremtsen meg még ammindennapi szabad játékban is. A gyermekek a festéshez, korongozáshoz köpenyt vagy kötényt használjanak, hogy óvják a tiszta ruhájukat.

■A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek, s azok tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő 3-4 éveseknek tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. A tevékenységek rajzolás, festés a képalakítás, kézi munka a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.

Az óvodapedagógus tervezze meg a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a téma javaslat. A gyermek az elkészült firkák után fogalmazza meg, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Alkossanak képeket festéssel,

zsírkrétával, papírragasztással, anyagba, homokba karcolással, nyomattal stb. Az óvodapedagógus segítse a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban. Ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva, stb.

A gyermekeknek legyen biztosítva a mindennapi mintázás. A legkisebb óvodások ismerkedjenek az építés során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Teremtsünk olyan lehetőséget, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak.

Ezért a rajzos munkaterületen alakítsunk ki egy esztétikus polcot, képtároló lehetőséget, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban.

Az óvodapedagógus a 4-5 éves gyermekek alkotó-alakító tevékenységét gazdagítsa bővítse tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet segítse élményeikhez kapcsolódó témajavaslatokkal, s ezekhez kifejezőbb legmutatósabb technika kapcsolásával. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használjanak ceruzát, krétát, filc- és rostironokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek képeket spárgából, fonalakból, textilből, termésekből, képeket komponálni, teremtsünk erre is lehetőséget.

A plasztikai munkák során legyenek képesek a formák tagolására. Tudjanak játékuhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándék tárgyakat készíteni. Használjanak különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Az építés során próbálkozzanak a tér variálásával, az építés részletezésével. Ehhez használjanak pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, berendezési tárgyakat.

A gyermekeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, elrakására. Az 5-6-7 éves gyermekek alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve az óvodapedagógus segítse a képi, plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A képalakító alkotás során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat, és az eszközelehetőségeket, pl. batik, kollázsok, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekek alkalmazzanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek plasztikai munkájában is jelenjen meg a közös térbeli, többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék, élethelyzet stb. Az óvoda „legidősebbjei körében” alakítsuk ki az ajándékkészítés igényét. Biztassuk őket, hogy az ünnepekre, a vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Éljk át minél gyakrabban az ajándékozás örömét. Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket a

játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtsék az alkotóalakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek legyenek megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. Vonjuk be a szülőket is az óvoda szépítésébe.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy az építésben nagyobb méretű elemekből térben is állítsanak össze pl.: búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékhoz szükséges egyszerű díszleteket stb. A térbeli tapasztalat segítse az eredeti megoldások kivitelezését is. A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítsenek elő, illetve gondoljanak minden anyagot, eszközt, amelyek az alkotó tevékenységhez szükségesek. Az óvodapedagógus a gyermekeknek biztosítsa a több napon át tartó építés lehetőségét.

E programmal dolgozó óvodában a gyermekek évszakonként megrendezett ovigalériával találkozhatnak. Az ovigaléria megnyitása kapcsolódjon az évszak kezdetéhez vagy zárásához.

Minden esetben ünnepélyesen nyissák meg az alkotók kiállítását, legyen ez a nap más, mint a többi. A gyermekek kis csoportokban többször nézzék meg, csodálják meg a kiállított alkotásokat. A gyermekek a kiállított alkotásokról mondjanak véleményt. Az óvoda ovigalériája legyen az 5-6-7- évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, beszélgető helye, ahol a műalkotások hangulati, formai, színbeli hatásáról esik szó.

A gyermekek kisebb csoportokban személyesen találkozzanak a kiállító iskolásokkal, alkotó rajztanárral vagy művésszel. Legyenek büszkék óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.

■A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezzen. Az általa előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó, alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vegyen részt a tevékenységben. Az óvodapedagógus teremtse meg annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk megmutatkozik.

5.5.1. A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Képkalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- Örül alkotásának és közös kompozícióiknak.

- Alkotásaikat ízlésesen elhelyezik a mini galériájukban.
- Plasztikai munkáik egyéniék, részletezőek.
- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

5.6. A mozgás, mozgásos játékok

A tevékenység célja: a rendszeres és egészségfejlesztő testmozgás biztosítása, a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, összerendezett fegyelmezett nagy és kismozgásának testi képességeinek fejlesztése játékos formában. A gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítése az egyéni fejlettségi szinthez igazodva. A gyermekek esztétikus, összerendezett mozdulatainak kielégítése. Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve, valamint a gyermek egészségének megóvása és megőrzése. A mozgással kedvezően befolyásolni a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Felerősíteni és kiegészíteni a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását, biztosítani a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.

Az óvodapedagógus feladatai

- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében
- A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenység biztosítása, a szabad levegő kihasználása.

■ A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér, mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

Az óvodapedagógus az irányított mozgásos játékokban a 3-4 éves gyermekeknél a

nagymozgások fejlesztésére helyezze a hangsúlyt. A gyermekek ismerkedjenek meg a futásgyakorlatokkal (pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformák gyakorlása). Játsszanak ugrásgyakorlatokat (pl. szökdelések, sorozatugrások, rövid nekifutásból fellépés, majd leugrás).

A gyermekek ismerkedjenek a dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal (pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás, labda leütés-elkapás stb.).

A mozgásos játékok adjanak teret a támaszgyakorlatok gyakorlására is (pl. csúszások, kúszások, mászások). A talajtorna eleme is jelenjen meg a játékokban (gurulás a test hossz tengelye körül). A gyermekek játsszanak minél több egyensúlyozó játékot. Az óvodapedagógus használjon többféle kéziszert a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. Késztesse a gyermekeket elvárható erő kifejtésre. Az óvodapedagógus rendszerint mutassa meg a helyes mintát, és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását. A csoportteremben legyen mozgásra készítő eszköz (pl. bordásfal, szivacs- szőnyeg stb.).

A 4-5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a futásgyakorlatok (pl. fussanak három, négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgy hordozással stb.). Az óvodapedagógus szervezzen ugrásgyakorlatokat (pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra és leugrás két lábra, játékos helyből távolugró versenyeket). Az óvodapedagógus tervezzen dobásgyakorlatokat próbáltassa a célbadobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával, haránt-terpeszállásból. A gyermekek minél gyakrabban játsszanak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani.

Az irányított mozgásos játékok segítségével gyakorolják a támaszgyakorlatokat (pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szereken).

A talajtorna anyagaként jelenjen meg a gurulóátfordulás és a kézen-állás előgyakorlata „a csikórugdálózás”. Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása. A gyermekek játsszanak egyensúlyozó játékokat 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken. Az óvodapedagógus tervezzen lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat.

Az 5-6-7 éves gyermekek mozgása már összerendezettebb, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit játékos formában szívesen ismételnék. Hangsúlyt kap ennél a korcsoportnál a finom-motorika fejlesztése és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Az óvodapedagógus minél gyakrabban tervezzen kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használjanak különböző kéziszereket, pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket.

A gyermekek a különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.

Végezzenek ugrásgyakorlatokat. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással. Végezzenek sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban

elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat.

Játsszanak dobásgyakorlatokat. Dobjanak egykezes, kétkezes, alsó- és felső dobással célba, 2 m magas kötél felett. A gyermekek nagyon kedvelik a labdagyakorlatokat. Vezessék a labdát járás, futás közben. Minél gyakrabban labdázhassanak párokban, kisebb csoportokban. Végezzenek támasz-gyakorlatokat (pl. pók, rákjárás, talicskázás). Ismételjék az óvodában tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. Egyensúlyozzanak a padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve. Legyen az óvodában a szülőkkel együtt minél több sportprogram, az óvónő szervezzen a szülők segítségével ovi-focit, sportprogramokat.

■A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja.

Az óvodapedagógus az irányított mozgásos tevékenységeket mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezze meg, különböző időkerettel. A mindennapi testedzés: a kocogás, a futás és gimnasztikai gyakorlatok mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozzák meg. Hetente legalább kétszer „zenés, mozgásos percek” megszervezése ajánlott, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak. Az óvodapedagógus az utánzásra alapuló mozgás anyagát gimnasztikai elemekből építse fel (pl. kartartások, testhelyzetek kar-, törzs-, térd- és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatok). A zenés mozgásos percek kiválóan alkalmasak egy óvodai rendezvény megnyitására. A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

5.6.1. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak helyben labdát vezetni.
- Célba dobnak egykezes felsődobással.
- Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.

5.7. A külső világ tevékeny megismertetése

A tevékenység célja: a szűkebb és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti- emberi- tárgyi világ értékei iránt. A környezet iránti érzékenységre, a környezet óvására, védelmére, a környezet tudatos magatartás formálására való nevelés. A környezet megszerettetése közben a matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek megismerése a gyermekek mennyiségi, alakai, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

A gyermekek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és szűkebb környezetükről. A szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, a családi és tárgyi kultúra értékeinek megismerése, azok szeretete és védelme.

Az óvodapedagógus feladatai

- A 3-6-7 éves korú gyermekek számára érthető, helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során

■ A 3-6-7 éves korú gyermekek számára érthető, helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében.

A 3-4 éves gyermekek ismerkedjenek meg az óvodával és az ott dolgozó felnőttekkel.

Az óvodapedagógus tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a gyermekek megszeressék az óvodájukat. A biztonságérzetük kialakulása után ismerkedjenek meg az óvoda közvetlen környezetével.

Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket. Látogassák meg a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgessenek a család tagjairól. Ismerkedjenek meg az óvoda utcájával, boltjaival, a fodrászüzletével, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel, alkotásokkal.

Beszélgessenek a környezet látható formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

Az óvodapedagógus a téli időszakban tegye lehetővé, hogy a gyermekek max. 5-10 perces, vadállatokról készült dia- vagy videofelvételt megnézhessenek.

Az óvodapedagógus a 4-5 éves gyermekek tapasztalat- és élményszerző sétáit az

óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg. Az óvodapedagógus törekedjen a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek az évszakok jelenségeit, az időjárás változását megfigyelésük után jelezzék az évszakokat bemutató jeltáblákon.

Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvónő segítségével. Végezzenek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatast. Közösén készítsenek albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Látogassanak el a családokhoz, nézegessenek, családi képeket. A gyermekek mutassák be a család tagjait, otthonukat. Ismerkedjenek meg a nemzeti etnikai, migráns, kisebbséghez tartozó gyermekek életének hagyományaival, népszokásaival.

A gyermekek látogassanak el az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletekbe, intézményekbe. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket.

Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat ismerjék meg.

A téli időszakban az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermekek 10-15 perces vadállatokról szóló videofelvételeket tekinthessenek meg.

Az 5-6-7 éves gyermekek ismerkedjenek meg az óvoda tágabb környezetével. Fedezzék fel az évszakok szépségét, a színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

Csíráztassanak, ültessenek növényeket. Szaporítsanak töosztással növényeket. A gyermekek ismerkedjenek meg gyógyfüvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel.

A gyermekek végezzenek egyszerű kísérletet a növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal (pl. földi giliszta farm, katicabogár altatása).

A gyermekek ismerjék meg a felnőttek munkáját, látogassanak el többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természet kincseit őrző sarokban a gyermekek osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítsanak. Az évszakokat bemutató tábla mellett legyen napszak-bemutató tábla is, amit a gyermekek önállóan kezeljenek.

A gyermekek látogassanak el a középületekbe: múzeumba, színházba, kiállító termekbe, építkezésekhez, óvodába, iskolába, vasútállomásra. Legyen sok ismeretük a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről. Látogassák meg környezetük háziállatait, figyeljék meg, hol élnek. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját. Az óvodapedagógus a gyermekeknek mutassa be videofelvételen keresztül a vadon élő állatok környezetét, életmódját.

A gyermekeknek legyen lehetősége - érdeklődésük szerint - többször megnézni az állatokról szóló felvételeket.

■ ***A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése***

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikrocsoportban történik, közvetlen tapasztalat- és élményszerző udvari megfigyelések és séták alkalmával.

Az óvodapedagógus hetente egy természeti-emberi-tárgyi környezeti téma

megfigyelését tervezze. A délutáni óvodapedagógus megérkezése után a csoport közösen látogat el megfigyelni a tervezett témát, de a megfigyelést 2 csoportban, egy-egy óvónő vezetésével végzik.

Az élmények egyeztetésére, a gyűjtemények közvetlen megnézése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget.

■ *A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során*

A mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek - óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Az óvodapedagógus minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésre tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az óvodapedagógus tegeye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Tudják óvodájuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak a szépségében.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük.

- Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült videofelvételeket, fotókat.
- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, amely a szülőföld szeretetét erősíti.
- Óvják, védik környezetüket.

5.8. Munkajellegű tevékenységek

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Cél továbbá a gyermekek együttműködésének, szervező képességének fejlesztése. A személyiség fejlesztése a munkavégzés során létrejövő cselekvő tapasztalással.

Az óvodapedagógus feladata

- A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételeinek biztosítása
- A munkaeszközök használatának megtanítása

■ A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása

A gyermeki munka önként – azaz örömmel és szívesen – végzett aktív tevékenység. Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével,

később teljesen önállóan, öntevékenyen. Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtánál mintát ad az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.

Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez. A 3-4 éves gyermekek az óvodapedagógust figyelve vegyenek részt a növények gondozásában. A kerti munkában figyeljék meg a veteményezést, a növények locsolását. Segítsenek a termések, falevelek elszállításában, a veteményezésben, a növények locsolásában, az érett gyümölcsök összeszedésében stb.

A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. (Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti.) E program megerősíti a naposi munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzéséhez ajánlunk. Az óvodapedagógus tervezze meg az egyéni megbízások lehetőségeit (pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok, rendezvények előkészítése stb.).

Az óvodapedagógus adjon lehetőséget a gyermekeknek növénygondozásra. A gyermekek működjenek közre az élősarok gondozásában, a szobanövények átültetésében, a kert ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában (fű gondozása, avar gyűjtése, öntözés).

Az 5-6-7 éves óvodások önállóan végzik a naposi munkát. Közös en eldöntik a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan tálalják fel az ételeket. Étkezés után, szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek.

Felsőprik a morzsákat, feltörlik az asztal környékét.

Önállóan végezzenek környezetszépítő munkát, játékok tisztítását, mosását, szárítását, egyszerű javításokat, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését.

Rendszeresen segítsenek a kicsik öltöztetésében, készítsenek nekik meglepetéseket.

Az óvodapedagógus úgy irányítsa a növénygondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák.

Minden évszakban segítsenek a járdák, utak tisztításában, alkalomszerűen.

A növények gondozását magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezzék és végezzék a felnőttekkel.

A munkaeszközök használatának megtanítása

Az óvónő minden munka jellegű tevékenység bevezetésekor ismertesse a gyermekeknek, hogy az eszközökkel hogyan kell bánni. Segítsen abban, hogy a munkaeszközök használatát a gyermekek megtanulhassák. Ezt nagymértékben segíthetjük azzal, ha minden munka jellegű tevékenységnek kialakítjuk a szokásrendjét. Az óvodapedagógus hívja fel a gyermekek figyelmét a munkaeszközzel okozható balesetek forrásaira!

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények- és állatok gondozásában

5.9. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.

Az óvoda alapfeladata, hogy a sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, különleges bánásmód keretében, állapotuknak megfelelő ellátásban részesüljenek. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság véleményében foglaltak szerint biztosítjuk.

A többi gyermekkel együtt nevelhető, különleges bánásmódot érdeklő gyermekek közül az enyhe mozgásszervi- vagy beszéd fogyatékos és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztésével az intézményen belül szakember foglalkozik (gyógy pedagógus, konduktor, logopédus).

A fejlesztést végző szakember egyéni fejlesztési tervet készít, rögzíti a fejlesztés menetét és tanév végén rögzíti a fejlesztés eredményét, egyéni fejlesztési naplóban.

Az óvodapedagógus feladata

- Szükség esetén a szűrővizsgálatok megszervezése, elsősorban az 5. életévüket betöltött gyermekek esetében.
- A gyermekek fejlődésének folyamatos nyomon követése, ennek írásban történő rögzítése és a szülő folyamatos tájékoztatása. Kötelező tájékoztatás tan évente 2 alkalommal.
- A gyermekek értelmi, beszéd, hallás, látás, mozgásfejlődésének eredményét írásban rögzíteni.
- Rögzíteni a fejlődést szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.
- Szakértői bizottsági vizsgálat kezdeményezése szükség esetén, illetve az iskolába lépéshez

szükséges fejlettség megállapítása céljából
jogszabály szerint.

■ A csoportban gyermekek differenciált nevelése,
fejlesztése, egyéni fejlettségüknek megfelelően.

5.10. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.

Az óvoda feladata a kisgyermekkorai fejlesztés mellett a gyermek számára megteremteni a társadalmi beilleszkedés lehetőségét, a gyermek speciális igényeinek figyelembevételével.

A tevékenység célja: a hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség megelőzésére és megszüntetésére való törekvés, illetve a hátrányos helyzet következményeinek csökkentése. A gyermek családban történő nevelésének segítése. A kiemelten tehetséges gyermek fejlesztésének megvalósítása.

Az óvodapedagógus feladata

■ Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermek óvodába kerülését, illetve rendszeres óvodába járását.

■ Pedagógiai eszközökkel feltárni és lehetőleg csökkenteni a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat.

■ Szükség esetén védő óvó intézkedésre javaslatot tenni.

■ A gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni (családlátogatás, tájékozódás a védővőtől és a családsegítő szolgálattól).

■ A hátrányos helyzetet és a helyzet okozta területeket felismerni és ha szükséges szakember segítségét kérni.

■ A felzárkóztatást lehetőség szerint megvalósítani.

■ Elérni azt, hogy a gyermek a szükséges szűrővizsgálatokon vegyen részt.

■ Együttműködő kapcsolatot kialakítani a szülőkkel, segítséget nyújtani feladataik minél eredményesebb elvégzéséhez.

■ Figyelemmel kísérni a rendszeres

óvodalátogatást, hiányzás esetén a szükséges intézkedéseket megtenni.

■Az óvodavezető és a gyermek-védelmi felelős tájékoztatása a gyermek helyzetéről óvodába kerüléskor, ill. a helyzet kialakulásakor.

■Különleges figyelmet fordítani, a hat éves kor után óvodában maradó gyermekek egyéni eredményeinek fejlődésére.

■A tehetséggondozást megvalósítani, illetve elősegíteni.

■A kiemelten tehetséges gyermek egyéni fejlesztése a csoporton belül, illetve tehetséggondozó foglalkozás keretein belül.

6. A program kapcsolatrendszere

6.1. Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a

gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján, a családhoz illesztetten hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez, a családhoz illeszkedően. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Az óvoda körültekintően szervezze meg, szabályozza a szülőkkel együtt kialakított együttműködés formáit, mely a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni. Az óvodapedagógus munkája során figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait.

A szülők, nagyszülők segítsék az óvoda érzelmi szociális, esztétikai nevelését, hogy az óvoda a választott értékeit minél magasabb szinten tudja teljesíteni.

A kapcsolattartás formái:

- a családlátogatás (még az óvodába kerülés előtt),
- anyás beszoktatás (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon gyermeke neveléséhez),
- a napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről,
- a szülői értekezletek, nyílt napok,
- a félévi beszélgetések a gyermekek fejlődéséről / A gyermekek egyéni dokumentuma alapján korrekt tájékoztatás megszervezése. /
- a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások.

Az óvoda megszervezi a szülők érdekegyeztető, érdekérvényesítő fórumait

6.2. Az óvoda és az iskola

Az óvoda és az iskola alakítson ki tartalmas kapcsolatot, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését közösen tudja egyengetni.

A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez. Fontos, hogy az óvoda kapcsolatba lépjen és együttműködési megállapodást kössön az iskola ének- és rajztanáraival, az ovigaléria és a hangversenyek megszervezése érdekében.

A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserek, tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről, értekezletek, munkaközösségi foglalkozások, továbbképzések, egymás rendezvényein, ünnepein történő megjelenés, közreműködés és a közvetlen partneri kapcsolatok megbeszélése, tervezése, értékelése.

6.3. Az óvoda és a művészeti iskolák, együttesek

E program szükségessé teszi, hogy az óvoda kapcsolatot alakít ki a környezetében működő zeneiskolával, művészeti együttesekkel, alkotókkal. Velük együttműködve tudja elérni, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenhessenek az óvodában.

A kapcsolattartás formái: Kapcsolatfelvétel, együttműködési megállapodás hangversenyek, kiállítások részletes megbeszélése, egymás rendezvényein való részvétel.

6.4. Az óvoda és a közművelődési intézmények

Fontos, hogy az óvoda kapcsolatba lépjen a környezetében működő közművelődési intézményekkel - könyvtárral, múzeummal, művelődési házzal. Az intézmények kínálatából válogat, hogy az elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, s kizárja azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, értékközvetítésével, tartalmával nem egyeztethetők össze.

Az óvoda kezdeményezze, hogy a művelődési házak szervezzenek minél több humoros előadást.

A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékoztatás, megbeszélések, értekezletek, rendezvényeken való részvétel.

6.5. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda alakítsa ki tartalmi kapcsolatát a fenntartóval, a művészeti szakmai egyesülettel, a programot adaptáló óvodákkal, ehhez tartozó műhelyekkel, a szakvizsgás képzéseket és konferenciákat szervező főiskolákkal a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel, a nevelési tanácsadóval, a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal, az egészségügyi szakszolgálatokkal (védőnő, orvos), a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekedjen, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tartson fenn.

7. Gyermekvédelmi munka az óvodában

- A gyermekvédelmi munkát a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, valamint a polgármesteri hivatal gyámügyi előadójának közreműködésével végezzük.
- Az óvodavezető a gyermekvédelmi munkát, az óvónők segítségével látja el.
- Évenként felmérést készítenek, tapasztalataik alapján a gyermekek családi helyzetéről és a gyermekek veszélyeztetettségének okairól az alábbi szempontok alapján:

Az óvoda környezetének jellemzői gyermekvédelmi szempontból:

- Milyen környezetből járnak az óvodás gyermekek?
- Milyen a szülők iskolázottsága?
- Milyen arányú a munkanélküliség?
- Mennyi a veszélyeztetett családok száma az óvodai környezetben?
- Van-e jellemző betegség a körzetben?

Az óvodás gyermekek családi helyzetének évenkénti felméréséhez készített szempontok:

- Az óvodások száma összesen:
- Ebből a veszélyeztetettek száma:
- Hátrányos helyzetű gyermekek száma:
- Három vagy többgyermekes családban élők száma:
- Fogyatékos gyermekek száma:
- Csonka családban nevelkedők száma (elvált vagy egyedülálló):

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- Nevelési hiányosságok
- Erkölcstelen családi helyzet
- Italozó szülők
- Bűnöző családi helyzet
- Rossz lakásviszonyok
- Egészségügyi okok
- Anyagi okok
- Megromlott családi kapcsolat

A gyermekvédelmi felelős feladata

- Megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott tanévre.

- Munkájáról évente egyszer beszámol a nevelőtestületi értekezleten, illetve egyéb esetekben az intézményvezető utasítására.
- Folyamatos kapcsolatot tart a csoportok óvónőivel, közreműködik a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok megoldásában. Az óvónőkkel közösen családlátogatásokat végez.
- Folyamatos kapcsolatot tart általában és konkrét esetekben a családsegítő szolgálattal, a gyámügyi előadóval.
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi Önkormányzat kapcsolódó rendeleteit.
- Ha a gyermek veszélyeztettségének megakadályozása érdekében tett óvodai intézkedési lehetőségek kimerültek felveszi a kapcsolatot az illetékes szervekkel. Intézkedést kér azoktól a szakemberektől akik illetékesek a gyermek problémáinak megoldásában.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a nyilvántartásban a gyermekekkel, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményeit.

8. A program erőforrásai

8.1. Személyi feltételek

Az óvodai nevelőmunkát, az óvoda teljes nyitvatartásában óvodapedagógus végzi. Elfogadó, segítő támogató személyisége minta a nevelésben. Értékfelfogása erősen

hat a gyermekekre. Éppen ezért nem mindegy, milyen értéket közvetít, s azokat milyen tudatosan képviseli. Gyakran előfordulnak értékellentétek szülők és az óvoda között. Az óvónő felvállalja a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védi. E programot megvalósító óvónő közvetíti a művészetek tradicionális értékeit. Az óvoda vállalja az ízlésformálást tágabb környezetében is.

Az óvodapedagógus legyen képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásaival esztétikai élményhez juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz alkalmazzon egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson.

Az óvodapedagógusnak legyen igénye az önművelésre, a körülményekhez képest teremtsen lehetőséget a szakmai tájékozottságának, szaktudásának fejlesztéséhez. Használja ki a szakmai egyesület által nyújtott fejlődési lehetőségeket. Személyiségvonásaiban jelenjen meg a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteiben legyen érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia. Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. A program speciális sajátosságai miatt a tevékenységformák megvalósításánál két óvónő irányításával történik a gyermekek fejlesztése. Az óvodapedagógusi párok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni. (Ehhez szükséges a két óra átfedési idő.)

Az óvodapedagógusok gondoskodjanak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességének felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról, az eredmények rögzítéséről. A szülőket mindezekről folyamatosan tájékoztassák a csoportszobájuk közelében lévő tájékoztató táblákon keresztül.

Az óvoda egyéb dolgozóinak – pedagógiai asszisztens, dajka, óvodatitkár, konyhai alkalmazott, kertész – kommunikációja, a gyermekekkel való bánásmódja, viselkedése minta a gyermekek számára.

Az óvodapedagógusok vonják be a pedagógiai asszisztent, dajkákat az erkölcsi és szociális képességek fejlesztésében és az egészséges életmód szakásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A dajkák legyenek teljes partnereik az óvoda szépítésében, higiénijának megteremtésében.

Az óvodapedagógusok alakítsanak szakmai teameket, munkaközösségeket egy-egy szakmai feladat elvégzéséhez, a szakmai munka méréséhez, elemzéséhez, értékeléséhez,

A közösség tagjaként valamennyien vállaljanak felelősséget a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítsék a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakítását.

A vezető óvodapedagógus koordinálja, irányítja az óvodában folyó pedagógiai, tanügyigazgatás, munkáltatói, gazdálkodási, műszaki, közéleti, minőségirányítási, belső önértékelésimenedzselési feladatainak ellátását óvodatitkár segítségével. A vezető a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítja a jól megszervezett

munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek felelősségteljes önálló feladatvégzését. Mint egy jó karmester, csak ott segítsen, ahol „döcögve, hamisan szólalnak meg a szólamok, s nem simulnak bele az összharmóniába”.

Az egészséges étkeztetés lebonyolításához megfelelő számú konyhai személyzet szükséges.

Az esztétikus, gondozott udvar biztosításához nélkülözhetetlen a karbantartó, kertész személye.

8.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda rendelkezzen a helyi nevelési program megvalósításához szükséges eszközökkel. A tárgyi eszközök és felszerelések elhelyezése során a gyermekek biztonságára kell törekedni. E program a művészetek eszközeivel kíván erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért a következő eszközök, játékok, tárgyak egészítik ki a meglévő készleteket:

- Esztétikus meseszoba(kuckó), puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről jelképek, szimbólumok a mesékről, különböző színű leplek.
- Esztétikus énekes sarok, olyan tér a csoportszobában, ahol hat gyermek ülve megfér.
- Hangszerek: furulya, gitár, hegedű, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, népi hangszerek, gyermekek-óvónők által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, szimbólumok a tanult dalokról stb.
- Esztétikus alkotó sarok képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctoll, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzag stb., esztétikus eszköztároló lehetőségek, a rajzos térben a
- Gyermeki munkáknak kialakított polc és egy táblaszerűség a minigalériának, melyre a gyermekek kitűzhetik rajzaikat.
- Plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak, korongozó stb.
- Esztétikus ovigaléria, ahol maximum hét alkotás állítható ki.
- Videó- és magnófelvételek lejátszó lehetőséggel: zenei élményközvetítéshez, vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek, hangversenyeinek, ovigaléria eseményének rögzítéséhez, többszöri megtekintéséhez.
- Esztétikus polc a természet kincseinek gyűjteményével, a gyermekek által készített egyes évszakokat tartalmazó albumaival, és/vagy

flóráriummal.

- Az udvaron pódium-szerű lehetőség, ahol énekes játékokat, dramatikus játékokat, bábjátékokat játszhatnak a gyermekek.
- Kijelölt futópálya, ahol a gyermekek a napi kocogó-futó edzéseiket megtarthatják.
- Különböző kéziszerkezetek a zenés-mozgásos percekhez, pl. labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, zsebkendők, zászlók stb.
- Szakkönyvek, módszertani kiadványok.
- Az udvaron többféle testedzéses eszköz (pl.: mászóakák), fürdőmedence, babakáczok, asztalok-székek, fedett terasz található.
- Az óvoda színvilágának megkomponálása. Ehhez szükséges festékek, textíliák, díszek beszerzése.
- Esztétikus tájékoztató táblák az évszakprojekt bemutatásához, a program rendszerének ismertetéséhez, a bátorító nevelés 14 elvének ismertetéséhez, az általános tájékoztatáshoz, valamint a gyermekek eredményeinek bemutatásához.
- Különböző tornaszerek a mozgásos tevékenység feladataihoz.

Menedzselés, marketingtevékenység az óvodában

A program önmagában hordozza, hogy milyen arculatteremtést, sajátos imázst vár el. Az arculatteremtést befolyásolják:

- Az óvoda objektív tényezői, mint: a múltja, a profilja, a nagysága és a dolgozók kvalitása,
- Az óvoda formai megjelenése: az óvoda megnevezése, emblémája, színvilága, összetartást erősítő öltözetek, ovigalériája, belső terek megkomponálása (belsőépítészet),
- Az óvoda személyi tényezői: fellépés, megjelenés, öltözködés, tárgyalóképesség, partnerkezelés, hangvétel és stílus.

Az óvoda kidolgozott menedzsmentje:

- szabályozza a szokásrendszereket,
- pontosan tudja, ki a legmegfelelőbb ember bizonyos tevékenységek elvégzésére,
- a szervezetet úgy strukturálja, hogy a munkát és a felelősséget ossza meg,
- a program tartalmához igazított továbbképzési rendszert biztosítson.

Az óvoda belső és külső PR tevékenysége:

Belső PR tevékenység:

- a vezetői információs rendszer,
- a szervezeti egységek munka és felelős rendszere,
- az új dolgozók felvételének kritériumrendszere,
- az alkalmazottak tájékoztatási rendszere
- a humán emberi kapcsolatok lehetőségének rendszere.

Külső PR tevékenység:

- szakmai kapcsolatok: testvérkapcsolatok, országos, területi egyesületi kapcsolatok, főiskolai kapcsolatok, szakmai szolgáltatókkal kötött kapcsolatok,
- média kapcsolatok: kiadó és szerkesztői kapcsolatok, újságírói kapcsolatok, publikálás lehetőségei,
- kormányzati kapcsolatok a jogszabályokon keresztül, önkormányzati kapcsolatok, lobbizás és az érdekképviseleti kapcsolatok, valamint
- pénzügyi kapcsolatok: támogatások, szponzorálások és mecenatúra.

Mindezek a lehetőségek is elősegítik, hogy a gyermekek tudatosan felépített rendszerben éljenek, és sokoldalúan fejlődjenek.

9. A program ellenőrzése, bevalásának vizsgálata

A gyermekek fejlettségi szintje „A fejlődés eredménye az óvodáskor végén” programelemhez viszonyítva elemezhető, ellenőrizhető, értékelhető.

A programban megvalósított fejlődés és fejlesztés jellemzői teljesítésének arányát minden évben az adott csoportok szociokulturális körülményeinek ismeretében határozzuk meg. A meghatározás, elemzés, értékelés az óvónők feladata. Az ellenőrzést az óvodavezető és óvodavezető helyettes végzi.

Az ellenőrzést, elemzést, értékelést segítő szakmai dokumentumok:

■A vezető óvónő pedagógiai, működési munkaterve

Tervezés időkerete: 1 év

Ez a dokumentum hidat képez a program és az óvónők gyermekcsoportokra elkészített terve között.

■A gyermekcsoportok nevelési-fejlesztési terve

Tervezési időkerete: 3 hónap

Ez a dokumentum tartalmazza a csoportra vonatkozó szokás-szabályrendszereket, tevékenységi terveket és eseménytervet.

■Tevékenységi terv

Tervezési időkeret: évszakonként

■Szervezési munkák

Tervezési időkeret: havonként

■Gyermektükör

Az egyéni fejlődés- fejlesztés dokumentumai.

Tervezési időkerete: folyamatos

Minden gyermekről egyéni személyiségi dossziét vezetünk.

Tapasztalataink tartalmát a szülők elé tártuk évente legalább 2 alkalommal.

Az óvónő és a szülők korrekt, partneri együttműködésben gondoskodnak a gyermekek egyéni fejlesztéséről, értékeléséről.

Az óvónő az egyéni bánásmód és fejlesztés elveit betartva dokumentálja a gyermekfejlődését, értékelését, fejlesztésének módját.

Ellenőrzési, értékelési terv:

Az ellenőrzést végzik:

óvodavezető, óvodavezető helyettes, a pedagógiai működési terv szerint, esetleg szakértő, szaktanácsadó felkérés alapján, valamint az Oktatási Hivatal által delegált szakértő, tanfelügyelő.

Az elemzéseket, értékeléseket végzik:

óvodavezető, óvodavezető helyettes és az önértékelést támogató munkacsoport, az ötéves önértékelési program és az éves önértékelési terv alapján, óvónők önellenőrző, önelemző értékelései mintájával, a negyedévenkénti szakmai beszélgetések segítségével és a szülők visszajelzései alapján.

Általános ellenőrzési, elemzési, értékelési szempontok:

- Az önértékelés területei:
 - A pedagógus önértékelésének területei (8 kompetencia)
 - Az intézmény önértékelésének területei (7 kompetencia)
 - A vezető önértékelésének területei (5 kompetencia)
- Az ellenőrzés területei:
 - Az óvodapedagógus tanfelügyeletének területei (8 kompetencia)
 - Az intézmény tanfelügyeletének területei (7 kompetencia)
 - A vezető tanfelügyeletének területei (5 kompetencia)
- A nevelő-fejlesztő munka színvonala
- Dokumentumelemzés
- A nevelőmunka feltételeinek vizsgálata
- A gyermekek egyéni fejlődésének figyelemmel kísérése, értékelése
- A helyi nevelési program tartalmának megvalósulása a csoportokban folyó nevelő-oktató munka során.

A tanfelügyeleti ellenőrzések tervezésének és egyben az ellenőrzések végrehajtásának felelőse az Oktatási Hivatal, összeállítja és kijelöli a tanfelügyeleti ellenőrzést.

A nevelési évenkénti konkrét ellenőrzési, elemzési, értékelési szempontokat minden évben a pedagógiai működési terv tartalmazza.

Az óvónők munkájának tervezett ellenőrzésére, minden nevelési évben egy alkalommal kerül sor. Az ellenőrzés tapasztalatairól írásos feljegyzés készül, amit szóbeli megbeszélés követ. Az ellenőrzés tapasztalatainak írásos feljegyzéséhez az

óvónők írásos megjegyzést fűzhetnek.

10. Legitimációs záradék

Véleményezte: Lendvai Lászlóné
Óvodai szakértő

2010. május

Véleményt nyilvánított: A farmosi Községi Óvoda
Szülői Közössége.

Dátum: 2010. május 20.

Elfogadta: A farmosi Községi Óvoda
nevelőtestülete

Dátum: 2010. május 20.

Jóváhagyta: Farnos község Önkormányzata

Dátum: 2010. június

A határozat száma: /2010

Tájékoztatásul megkapják:

Farmosi Községi Óvoda Szülői Szervezetének
vezetősége
Községi Önkormányzat Farnos
Községi Könyvtár Farnos

Dátum: 2010. június

Irattári száma: -/2004.

11. Érvényességi rendelkezések

Az óvodai nevelési program érvényességi ideje: 2018. október 15-től - határozatlan ideig.

Az óvodai nevelési program módosításának indokai:

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának módosítása.
- A Kormány 137/2018. (VII.25.) Kormány rendelete, 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról.
- Az Alapprogram új előírásainak bevezetése, a rendelet módosítása.

A programmódosítás előterjesztésének módja:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek

Módosítás kétharmados többségi szavazattal történhet.

A módosított program alkalmazásának menete:

2018. október 15-től, az óvoda mindegyik csoportjában.

Pedagógiai program módosítása

Dátum: 2018. szeptember 28.

A módosításra az óvodavezető javaslatára került sor, jogszabályi változások miatt.

Elfogadta: a Községi Óvoda nevelőtestülete

Jegyzőkönyv száma: 67/2018

Jóváhagyta: Tóth Józsefné intézményvezető

Jegyzőkönyv száma: 67/2018

Véleményt nyilvánított, elfogadta : A farmosi Községi Óvoda Szülői Közössége

A fenntartó egyetértésére nem volt szükség, mert a módosítások az intézmény gazdálkodását nem befolyásolták, többletköltségre nem volt szükség.

Érvénybe lépés határideje: 2018. okt. 15.

12. Felhasznált szakirodalom

Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel